

Kdaj ste nazadnje očistili 'digitalne' smeti? Preverite, kako

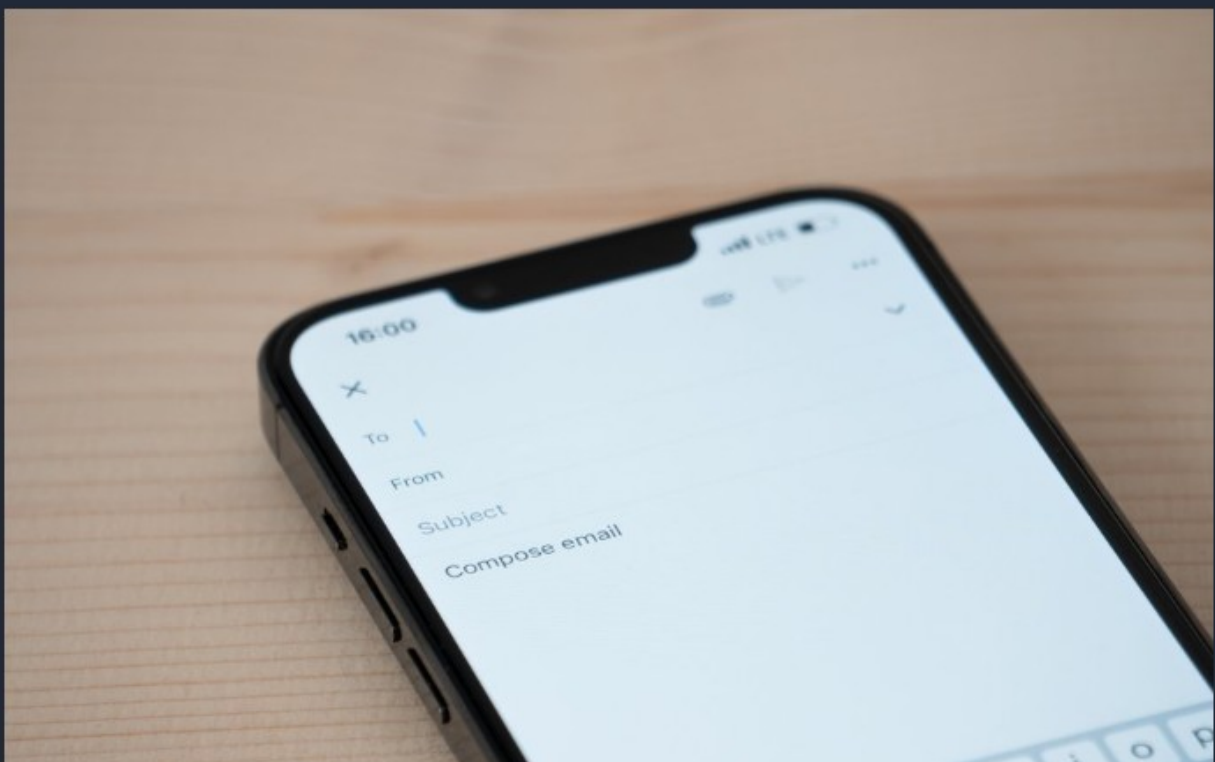
Anja Kralj/15. 03. 2025 07.48

3

Ali sploh kdaj pomislite, da tudi s kopičenjem elektronskih podatkov onesnažujete okolje? Vzemite si nekaj časa in počistite digitalne smeti. Preverite, kako se tega lotiti in zakaj je to pomembno. Z vsakim izbranim gigabajtom podatkov bomo namreč zmanjšali potrebo po energiji, ki jo strežniki porabijo za shranjevanje teh podatkov in tako prispevali k trajnostnemu ravnanju v digitalnem svetu.

Začenja se druga vseslovenska digitalno čistilna akcija, ki so jo zagnali Ekologi brez meja. V času hitre digitalizacije, ko vsakodnevno ustvarjamo in shranjujemo ogromne količine podatkov, je ključnega pomena, da se zavedamo vpliva, ki ga ima digitalno onesnaževanje na naše okolje, poudarjajo. Po lanskem uspehu, pri katerem je sodelovalo več kot 1200 posameznikov, ki so izbrisali 26 tisoč GB podatkov, letos nadaljujejo s širjenjem ozaveščenosti o pomenu trajnostnega ravnanja z digitalnimi vsebinami. Akcija je namenjena prav vsem, ki želijo prispevati k zmanjšanju digitalnega onesnaževanja. Vse, kar morate storiti, je, da sledite preprostim navodilom za čiščenje svojih naprav in s klikom izbrišete nepotrebne podatke.

Elektronska pošta | FOTO: Shutterstock

Zaradi tehnoloških podjetij zmanjkalo elektrike za pekarno

Kot pravi **Jaka Kranjc**, generalni sekretar Ekologov brez meja je očitno, *"da se bomo morali o zadostnosti in esencialnih rabah začeti pogovarjati tudi v smislu digitalnih tehnologij, ne le v okviru prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo v tradicionalnem smislu."*

Profesor računalništva in trajnosti na [univerzi Lancaster](#) dr. **Adrian Friday** je izpostavil, da moramo biti bolj zavedni glede upravljanja IKT sektorja, če želimo doseči cilje razogličjenja. Sektor sicer postaja vedno bolj učinkovit, a vedno bolj rasteta tudi povpraševanje in naše potrebe, gre za t.i. povratni učinek. Samo optimizacija zato ni dovolj.

Vse novosti in napredek akcije lahko spremljate na družbenih omrežjih pod ključnikom #odklikaj. Prav tako pa lahko delite svoje izkušnje in rezultate ter s tem pomagate širiti zavest o pomenu zmanjšanja digitalnega onesnaževanja in spodbudite še več ljudi k sodelovanju.

Kot primer je izpostavil pekarno v švedskem Malmöju, ki zaradi prekomerne rabe energije tehnoloških podjetij v okrožju ni mogla zagotoviti elektrike za novo tovarno. Profesor spodbuja takojšnje in hitro ukrepanje ter dolgoročno razmišljanje: namesto ozelenjevanja današnjih aktivnosti se raje osredotočimo na trajnosten in odporen jutri. Zaskrbljujoče je, da je kar 80 % podatkov, ki jih hranimo kot človeštvo, t. i. temnih podatkov (dark data) - datotek, ki jih nikoli več ne uporabimo, izpostavlja dr. **Kate Broadhurst**, predavateljica za inovacije in strategijo ter članica skupine za digitalno razogličjenje. Meni, da je nujna sprememba miselnosti ter povezovanje stroke in odločevalcev.

Pobudniki digitalne čistilne akcije, Ekologi brez meja, so prepoznali nujo po povezovanju deležnikov, zato so na dogodek povabili tudi izr. prof. dr. **Veljka Pejovića** ([Fakulteta za računalništvo in informatiko UL](#)), **Aleša Pevca** (Tehnološki park) in **Boruta Sočana** (Reeba XR), ki so izmenjali poglede na trajnost računalniškega sektorja v širšem kontekstu. Dr. Pejović je med drugim predstavil težave s programsko načrtno zastarelostjo in pasti nekontrolirane povezljivosti naprav, od avtomobilov, zaklenjenih v garažah, do nedelujočih

blagajn ob poplavah. Zagovorniki trajnostnega digitalnega razvoja pa niso nasprotniki digitalizacije. Ta lahko prinaša tudi precej okoljskih koristi, kot jih je na primeru virtualnih dogodkov predstavil Sočan. Pri vseh tehnologijah bi se po njegovem mnenju morali vprašati, ali upravičijo energijski vložek.

Elektronska pošta | FOTO: Shutterstock

Digitalna čistilna akcija

Z informacijsko preobremenjenostjo in digitalnimi odpadki pa je povezano tudi naraščanje števila fizičnih, elektronskih odpadkov. Tudi sami lahko pripomoremo k čiščenju digitalnih odpadkov. Računalniki, omrežja in strežniki zahtevajo in porabljajo energijo, da lahko brezskrbno klikamo, brskamo in spremljamo digitalne vsebine kjer koli in kadar koli. Internet in podporni sistemi tako vsako leto proizvedejo 900 milijonov ton CO₂. Hkrati je 90 % ustvarjenih podatkov takoj odpadek. Neomejena poraba podatkov zahteva trikrat več energije, kot je trenutno lahko proizvedejo vsi sončni paneli na svetu.

Kaj pravzaprav so digitalni odpadki in kje vse jih kopičimo, pa se tega sploh ne zavedamo? Kot pojasnjuje **Katja Sreš** iz organizacije Ekologi brez meja, so to poenostavljeno povedano vsi podatki, datoteke, fotografije, posnetki itd. na naših računalnikih in mobilnih napravah, ki jih ne uporabljamo.

Lahko bi rekli, da gre za podatke za enkratno uporabo, saj po njihovem nastanku v 90 odstotkih primerov nikoli več ne dostopamo do njih, problematiko o kateri bolj malo razmišljamo, opiše Sreševa. Redki sploh pomislijo na to, da z uporabo digitalnih naprav povzročamo onesnaženje.

Kot dodaja Sreševa, je digitalna tehnologija odgovorna za 4 odstotke izpustov toplogrednih plinov. Ključna pri tem je poraba energije. Čez deset let naj bi za naše digitalne aktivnosti porabili kar 20 odstotkov vse svetovne energije.

Kako se lotiti digitalnega čiščenja?

Najprej lahko poskrbimo, da odpadki sploh ne nastanejo. Kot svetuje Sreševa, razmislite, kako zmanjšati količino poslane e-pošte. Raje uporabljajte virtualne sodelovalne platforme. Najpomembnejše datoteke shranite v oblak, da lahko do njih neovirano dostopate z različnih naprav. Prenehajte s pošiljanjem ok' in hvala' mailov. Razmislite, preden se odločite za varnostno kopiranje datotek – ali boste res vse še potrebovali? Ni nujno, da čez sedem let vse prav pride! Ne prijavljate se na e-novice, ki jih ne boste prebirali. Datoteke (slike, PDF-datoteke) pomanjšajte, kolikor se da. Če ne potrebujete nujno spletne kamere, je pri sestankih na daljavo ne uporabljajte, še našteva.

- Očistimo pametne telefone – Odstranite vse aplikacije, ki jih ne uporabljate več oz. po njih posežete le redko. Bodite iskreni in pogumni! Aplikacije, ki jih ne uporabljamo, prav tako porabljajo energijo. Imejte nameščene le tiste aplikacije, ki jih resnično uporabljate – vaš telefon vam bo hvaležen. Na desetine GB pa boste prihranili z izbrisom nepotrebnih in podvojenih fotografij in videoposnetkov.

- Očistimo računalnike – Izbršite nepotrebne in podvojene datoteke. Razvrstite fotografije ter pobrišite podvojene in zamegljene. Arhivirajte pomembne datoteke.

- Očistimo e-poštne naslove – Filtrirajte pošto glede na datum in arhivirajte najstarejša sporočila. Odjavite se od vseh e-novic, ki jih ne prebirate. Posvetite se dolgim e-konverzacijam. Ohranite najnovejše sporočilo in pobrišite vse ostalo.

Akcija poteka od 15. do 31. marca 2025, vendar bodo vsi podatki, izbrisani v obdobju od 1. aprila 2024 do 31. marca 2025, upoštevani v končnem rezultatu.